

SÈRIE 2

PRIMERA PART

1.

Els 2,5 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Els elements costumistes de l'obra es veuen en la descripció del poble on transcorre l'acció, amb els oficis i les activitats que s'hi fan, les cançons que canten —els boters, els ferrers o els feligresos a l'església—, la celebració de la missa, la caracterització de personatges com l'Arcalde o el matrimoni del Tòfol i la Tuies, i la presentació de la parella Joanet i Agneta fent els preparatius per a les noces. **(1,25 punts)**

(b) El decadentisme i el simbolisme es fan notar sobretot en la idea de l'art i els artistes, i en la visió del món fatalista que es desprèn de l'obra. Els personatges tenen una dimensió simbòlica (no són personatges amb psicologia, sinó que representen uns valors simbòlics), l'ideal és inabastable, i l'artista és un marginat insatisfet. Les paraules del Clown i de Zaira, la cançó que canta aquesta, els detalls visuals i sonors (el toc de les campanes, la caiguda de fulles seques), l'oposició entre poesia i prosa, i el títol mateix de l'obra contribueixen a la creació d'aquest efecte d'allunyament i melangia decadentistes. **(1,25 punts)**

2.

Els 2,5 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Els personatges provenen quasi tots de la tradició llegendària catalana, expressada en narracions i/o cançons (l'excepció és Jaume I, estrictament històric; Serrallonga és un personatge històric llegendaritzat). Ara bé, Maragall no en narra la història, sinó que la dona per sabuda i l'essencialitza a partir dels elements que considera més característics del personatge. **(0,5 punts)**

(b) Tots es caracteritzen perquè són homes d'acció o que han comès una acció transgressora des del punt de vista religiós, moral o civil. Són característiques seves l'individualisme, l'orgull, l'afirmació vitalista de la pròpia identitat i la passió terrenal, sensual, en contradicció amb les normes socials i amb l'espiritualitat. Això fa que tots, en profanar la llei de l'amor, es condemnin i cerquin alguna mena de redempció. **(1 punt)**

(c) El terme «visió» té per a Maragall el sentit de «revelació», «intel·lecció». Amb el terme, Maragall ens està dient que no vol tornar a narrar les llegendes —com havien fet els poetes de la Renaixença—, sinó interpretar-les, arribar a deduir-ne

l'essència. I, en la mesura que són tradicionals, populars, llegendàries, Maragall creu que poden revelar (com en una visió) el caràcter essencial de la catalanitat, el que ell en va dir les «madres del alma catalana» (això implica una concepció romàntica dels pobles i de les tradicions populars, com si en les segones s'hi encarnés l'essència de les primeres). **(1 punt)**

3.

Els 2,5 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Espriu reprèn el mite clàssic d'Antígona, que havien fixat les tragèdies *Els set contra Tebes* d'Èsquil i *Antígona* de Sòfocles. Espriu n'extreu part del nucli argumental, hi afegeix els personatges del Lúcid Conseller i Eumolp, i el reinterpreta per adaptar-lo a les circumstàncies de la Guerra Civil Espanyola i, a partir de la segona versió, del primer franquisme i de l'Europa de la Segona Guerra Mundial. **(0,5 punts)**

(b) L'obra s'organitza en tres parts (o actes) i va precedida per un pròleg innovador: Espriu converteix el Pròleg en un personatge que interpel·la l'espectador/lector i situa l'acció i els personatges en context. El Pròleg demana disculpes per l'atreviment i passa a exposar els fets que precedeixen l'acció que tindrà lloc en els actes següents. **(0,5 punts)**

(c) La primera part, situada al palau dels reis de Tebes, n'és el plantejament: presenta i defineix els personatges i exposa el motiu del conflicte: la lluita entre els germans Etèocles i Polinices per aconseguir el poder a Tebes, els esforços fallits de llur germana Antígona per evitar la guerra i la mort dels dos germans. La tensió arriba al clímax quan Eumolp anuncia que Creont és el rei. L'acte acaba amb una escena a manera de cor, com en les tragèdies gregues, on les dones lamenten la situació en què es troben. **(0,5 punts)**

(d) La segona part transcorre de nit als afores de la ciutat de Tebes, on hi ha les restes mortals de Polinices i conté el nus de la tragèdia; té la funció de fer avançar l'acció cap al desenllaç final i mostra les motivacions dels personatges. En essència, la fermesa ètica d'Antígona contrasta amb els dubtes i les incerteses de la resta dels personatges. L'acte acaba amb la imatge d'Antígona, que, davant de la presència imminent dels guàrdies, decideix no fugir com fa Eumolp, i aposta per sacrificar-se i morir per allò que creu just. (Cal destacar la funció del bufó Eumolp, que fa de contrapunt dels personatges, manifesta obertament els seus pensaments i es manté fidel a Antígona.) **(0,5 punts)**

(e) La tercera part torna a tenir lloc al palau dels reis de Tebes després de l'arrest d'Antígona. El nou rei Creont exerceix el poder i actua com a antagonista d'Antígona, que al llarg de l'acte defensa la seva actitud contrària a la llei imposada i aposta pel sacrifici en bé de la pau, la concòrdia i el perdó. L'acte es

tanca amb un monòleg del Lúcid Conseller, que serveix per acostar els fets a la realitat espanyola i posar de manifest la universalitat de la baixesa de la condició humana. **(0,5 punts)**

4.

Els 2,5 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Carola Milà és una dona supervivent, que mai no es dona per vençuda i que supera les dificultats acomodant-se a les situacions que se li presenten i ocupant el lloc en la societat en cada moment que es descriu: el 1900, amb la família en la qual neix, i al llarg de les dècades de 1910-1930, durant la Guerra Civil (1936-1939) i també durant la postguerra (anys 1940-1950). Té una personalitat camaleònica, canvia de nom i de barri, de llenguatge i de maneres en cada nova vicissitud que se li presenta. **(0,5 punts)**

(b) La protagonista adopta aquestes personalitats: es diu Carola Milà, però després es rebateja ella mateixa amb el nom de Carmina Torres. Més tard, abandona la casa confortable dels senyors Reinal i la mateixa minyona l'anomena Llorença, nom que després esdevindrà *Lorenza la Magnífica*, com alguns l'anomenen, i Llorença Torres. Finalment, ofegada per la vida familiar burgesa i el franquisme, i després d'un intent de suïcidi, abandona la família i el país i se'n va a París (París als anys 1960 és sinònim de llibertat), on esdevé Judith Nagy. És la seva última personalitat, extreta d'una artista hongaresa jueva, i que mostra la dificultat de trobar un lloc de llibertat en la societat del segle xx. Només amb els diners de la fortuna del marit i allunyada dels centres de poder, com fent vacances, a Mallorca, i escrivint, aconsegueix ser ella mateixa. **(1,5 punts)**

(c) Carola Milà viu diverses històries d'amor que van des del més romàntic i sentimental amb un anarquista, Feliu Tobias, quan encara és una adolescent, a diverses històries d'amor i sexe amb Agustí Turull i amb Esteve Plans, amb qui acaba casant-se. Però amb qui viu la història d'amor més madura i feliç, tot i que molt breu, és amb el milicià Benito Garrido durant la Guerra Civil. Ja de gran, en la postguerra i a París, té un jove amant. **(0,5 punts)**

SEGONA PART

1.

Els 3 punts assignats al comentari de contingut es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Aquest fragment correspon a la segona part de la novel·la després que Teresa hagi descobert que Laura està enamorada de Pere i que això també hagi desvetllat el seu amor cap a ell, que sempre ha reprimat. **(0,5 punts)**

(b) Envejosa de l'amor de Laura, Teresa ordeix una venjança contra la seva cunyada i la reclou a les Aulines, una masia allunyada de Comarquinal pertanyent a la família Muntanyola. Aquest espai representa l'intent de Teresa d'aïllar Laura del seu entorn natural, culte i sensible, per fer-la més ruda o tosca, i allunyar-la del Pere per evitar que puguin realitzar materialment els seus desitjos d'estar junts. **(0,5 punts)**

(c) El fragment mostra com Teresa continua amb el capteniment d'espitar Laura, començant només arribar aquesta a Comarquinal: «La Teresa, darrere la finestra, veia anar i venir la Laura». La ira, l'odi i l'enveja la dominen perquè és conscient que, malgrat el càstig d'allunyar Laura del Pere, no aconseguirà trencar el seu amor: «un bruel d'ira sorda», «la Teresa sentia enveja de la felicitat d'aquella dona odiada» (la «forastera enemiga»). Teresa enveja Laura perquè ella no ha estat capaç d'enamorar Pere: «en Pere, aquell home impossible d'aconseguir, enyorat tants anys!» Es voldria canviar per ella per aconseguir aquest amor. **(1 punt)** Per contrast, Laura és dibuixada amb valors positius: la felicitat d'haver sabut enamorar Pere, la melangia, l'actitud contemplativa, la pau (en harmonia amb l'entorn natural) i l'embelliment produït per l'efecte del record (i del contacte físic malgrat la distància, tal com apareix a la imaginació engelosida de Teresa). **(0,5 punts)**

(c) El fragment fa explícit el joc d'oposicions i contrastos entre els dos personatges (Teresa representa Comarquinal: és la soltera tancada, reprimida, envejosa, insatisfeta; Laura representa la dona més lliure i moderna de la ciutat: bella, atractiva, corresposta en el seu amor). **(0,5 punts)**

2.

Els 3 punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si:

(a) Explica que el poema és un sonet i, doncs, que està format per dos quartets i dos tercets de versos alexandrins (6 + 6 síl·labes), cosa que respon a la voluntat de Marçal d'entroncar amb la tradició de les formes cultes, i en especial el sonet.

(0,25 punts) La forma dona l'estructura: el primer quartet, després d'afirmar que les bruixes (malignes) i les fades (benignes) s'avenen (v. 1), mostra com s'intercanvien els seus atributs iconogràfics tradicionals dels contes: escombres, varetes i barrets (cucurulls i tarots) (vv. 2-3); i com, juntes, exerceixen els seus poders màgics (v. 4). El segon quartet al·ludeix a les pràctiques màgiques relacionades amb els quatre elements (aigua, terra, foc i aire). En el primer tercet, les fades i les bruixes comencen una processó que és alhora una dansa. En el segon, la poeta, captivada («ullpresa»), s'afegeix a la rotllana. **(0,75 punts)**

(b) Explica que el poema fa de pròleg a una secció sobre la identitat i la solidaritat femenines. En el poema, l'assimilació de l'oposició entre la fada i bruixa, ara avingudes, destrueix els estereotips femenins. L'«Avui, sabeu?» amb què s'obre serveix per assenyalar el moment de la presa de consciència de la veu poètica en el marc de la lluita feminista, i també, amb l'interrogant, per adreçar-se a un públic col·lectiu en relació amb aquesta lluita. **(0,5 punts)** I explica que el segon tercet és la conclusió del poema. El més rellevant és que, després de descriure les accions de fades i bruixes, hi apareix per primera vegada el jo poètic: la poeta, captivada per la dansa màgica («fetillera») de les fades i les bruixes, s'hi integra i passa a formar-ne part. És un pas important, perquè fins ara el jo poètic de *Bruixa de dol* es definia per l'estranyesa, el dol i la soledat; ara, en integrar-se a la dansa, culmina el seu procés de transformació i de (re)coneixement de la identitat femenina i de la pertinença al col·lectiu. Es pot relacionar amb el poema «Vuit de març». **(0,5 punts)**

(c) Identifica els elements simbòlics que apareixen especialment en el segon quartet i els tercets. En el quartet, l'aigua, la terra, el foc i l'aire (amb la referència a la libèl·lula) són els elements simbòlics essencials constitutius del món i integradors de tots els éssers vius. En aquesta cosmovisió panteista, la comparació de la «reversa processó» amb «la serp cargolada entorn de la pomera» remet a l'episodi bíblic del pecat original, comès per una dona, que és el pecat de la saviesa i la curiositat i que resulta positiu en el context d'un poema que celebra la llibertat i el poder femenins. Pot fer esment també de la importància de les formes de moviment circular (la processó reversa, la dansa, la roda) i dels referents alhora litúrgics i pagans propis de la tradició cultural popular. **(1 punt)**